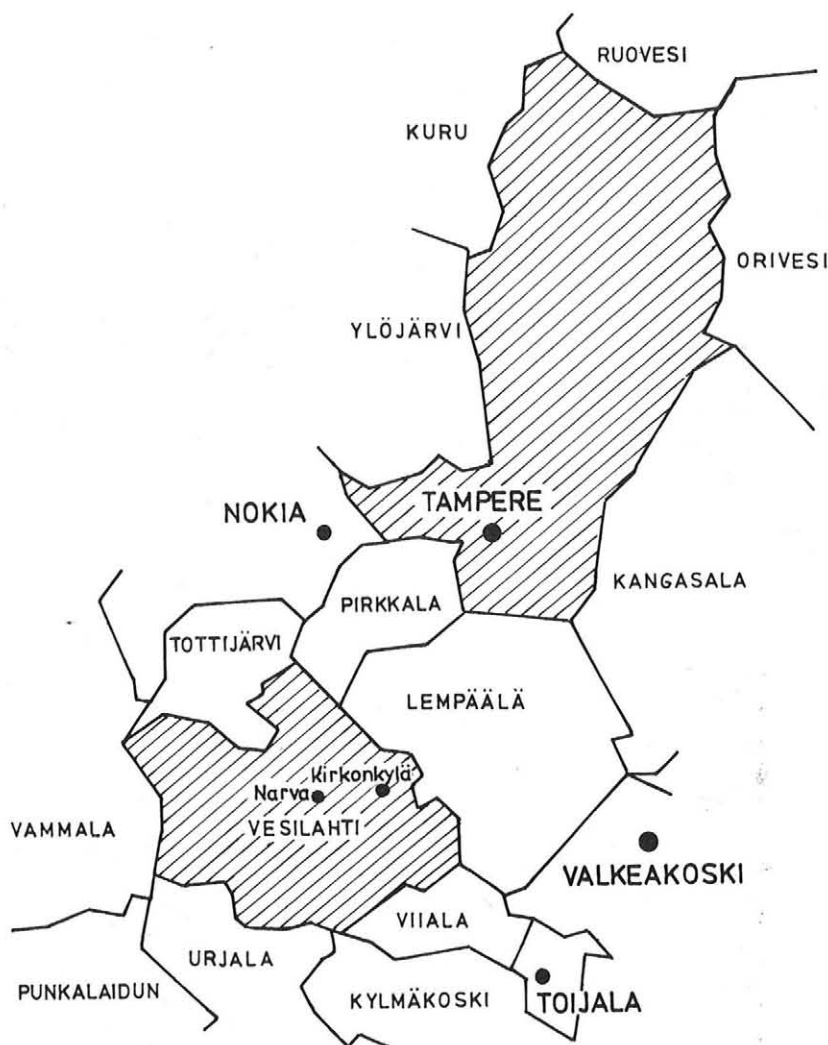

Näin Tampereella – noin Vesilahdella

PALOTOIMI ISOSSA KAUPUNKIKUNNASSA JA PIENESSÄ MAALAISKUNNASSA

HAASTATTELUT JA KUVAT:
JUHANI KATAJAMÄKI

■ Suomessa on tällä hetkellä 481 kuntaa: kaupungeja 63, kauppaloita 21 ja maalaiskuntia 397. Palokuntia näissä on yhteensä 1 300: vakinaisia, puolivakinaisia, vapaaehtoisia, tehdas- ja laitospalokuntia sekä yleisiä palokuntia.

■ Tässä kirjoituksessa on kuvailtu kahden hämäläiskunnan palotoiminta. Toinen on läänin suurin kunta, 520 km²:n ja 160 000 asukkaan Tampere, toinen Vesilahti, 307 km²:n mutta vain 3 000 asukkaan maalaiskunta.

■ Tarkoituksena on kertoa kahden erilaisen kunnan erilaisista edellytyksistä hoitaa samaa tehtävää, sekä kertoa ongelmista, jotka mainittujen kuntien palotoimissa ja niiden palokunnissa ovat tänään ajankohtaisia.

TAMPEREEN

pinta-ala on 520 km² ja asukkaita yli 160 000. Aluekasvussa tapahtui huima lisäys vuoden 1972 alussa, jolloin Teiskon alueliitos lisäsi pinta-alan lähes kolminkertaiseksi. Asukaslisäys oli kuitenkin vain alle 3 000. Keskustasta on Tampereen pohjoiselle rajalle parhaimmillaan 60 km, kun raja lähimmillään etelässä on vain 6 tiekilometrin päässä. Kiinteistöjä Tampereella on 12 500, rakennuksia n. 15 500. Teiskon liittäminen toi Tampereen alueelle runsaasti huviloita. Niiden luku on yli tuhat.

Palotoimesta

pääasiallisen vastuun kantaa vakainainen palokunta. Sopimuspalokuntia on kaksi, Tampereen ja Teiskon VPK:t.

Tampereen palolaitoksen sammu-tushenkilökunnan vahvuus on palo-päällikkö + 4 palomestaria + 3 ruiskumestaria + 8 paloesiimestä + 38 ylipalomiestä ja 76 palomiestä. Teknillistä henkilökuntaa ovat korjausmestari, autoteknikko, linja-asentaja ja kone-asentaja. Varsinaista toimistohenkilökuntaa on kaksi.

Pääpaloaseman päivittäinen hälytyksiin lähtevä miesmäärä liikkuu kahdenkymmenen molemmin puolin, Pispalan sivupaloasemalla on viiden ja Messukylässä neljän miehen päivystys. Hälytyksen tullen Messukylään ei jää ketään, Pispalaan vielä toistaiseksi päivystäjää. Kun Pispalan sivupaloaseman automaattiset paloilmotushälyttimet on siirretty pääpaloasemalle, tulee Pispalastakin »aaveasema».

Palotoimen kustannukset

Tampereen kokoisessa kaupungissa ovat melkoisen suuret.

»Summana 4,4 miljoonaa markkaa on tietysti suuri, mutta verrattaessa sitä kaupungin koko vuosibudjettiin vuonna 1973, se muodostaa yhden prosentin ja on siten suhteellisesti varsin kohtuullinen. Asukasta kohti se tekee noin 25 mk», kertoo palopäällikkö Unto Sahramäki, jonka kanssa keskustelimme Tampereen palotoimesta pääpaloaseman suojissa.

»Sopimuspalokunnista korvaus Tampereen VPK:lle oli viime vuonna noin 20 000 mk ja Teiskon VPK:lle 3 000 mk. Tampereen VPK omistaa kaiken kalustonsa ja heillä on oma paloasemansa, Teiskon VPK:lla puolestaan on kaupungin omistama kalusto ja paloasema. Lisäksi kaupunki on palkannut kalustonhoitajan. Mainittu 3 000 mk on tarkoitettu korvaukseksi harjoitus- ja hälytystunneista.»

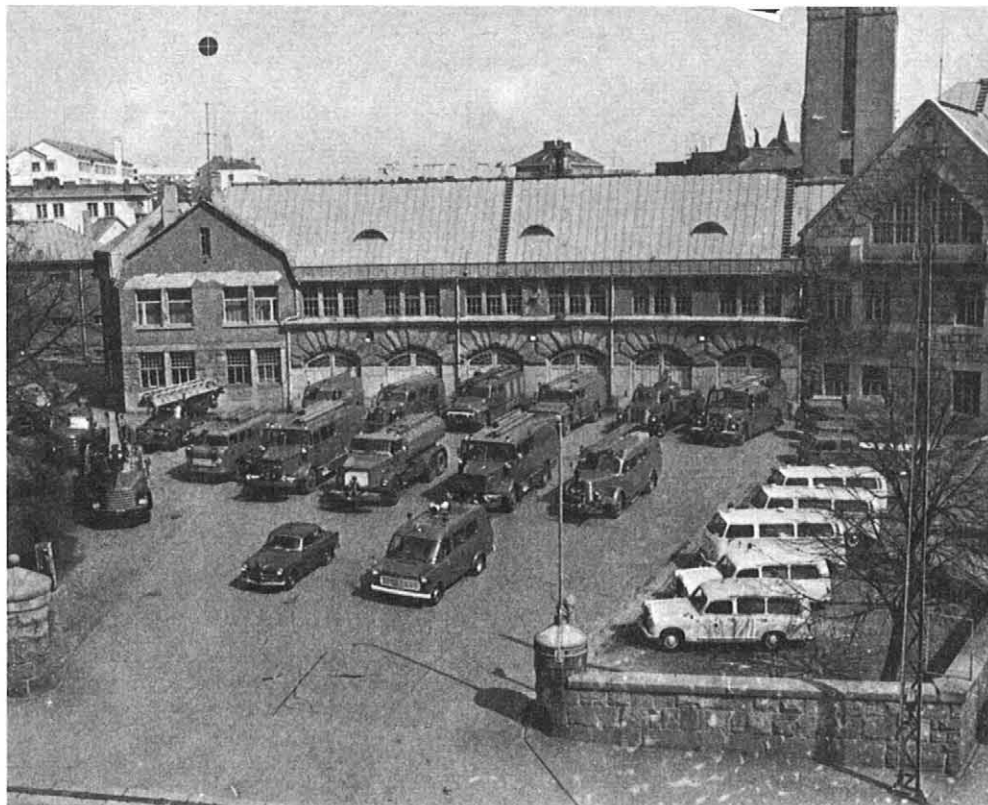
Hälytyksiä

Tampereen palokunnalla oli viime vuonna runsaat 500.

»Erilaisia hälytyksiä oli Tampereen palokunnalla viime vuonna 546. Niistä palohälytyksiä oli 320, loput oli erilaisia pelastustehtäviä. Sairaankuljetuksia oli 1 826. Edellisestä vuodesta palohälytysten lukumäärä väheni 30:lla, koska nurmikkopaloja ei viime vuonna ollut alkuunkaan niin paljon kuin edellisvuonna. Teiskon alueella paloista oli 12, useimmat metsäpaloja.

Ilkivaltaisten hälytysten määrä oli ilahduttavan pieni, vain 8. Uutta sen sijaan ovat sairasauton ilkivaltaiset hälyttämiset.

Ilkivaltaisten palohälytysten määrän alenemiseen on ollut ratkaisevana syynä vanhojen palokellojen poistuminen kaupunkikuvasta. Oli niin paljon helpompaa ja vaarattomampaa rikkoa palokellon lasi kuin valehdella yleiseen hälytys- tai muuhun puhelimeen.

REIJO PALMU

Tampereen palolaitoksen autokalusto kuvattuna palokunnan 75-vuotispäivänä kesällä 1973.

Hätäpuhelimia on eripuolilla kaupunkia yhteensä 211. Niitä on mm. jokaisella uimarannalla.»

Paloautoja

ja muuta kalustoa on Suomen toiseksi väkirikkaimmalla kunnalla melkoinen määrä.

»Tällä hetkellä meillä on yksi johtoauto, 10 säiliöpaloautoa, kaksi kalustoautoa (ei säiliötä), nostolava-auto, konetikasauto sekä sähkögeneraattori-auto. Sairasautoja on viisi.

Lisäksi meille on tulossa kaksi uutta autoa. Molemmat ovat kotimaisia Sisuja. Toisesta tulee pelastuskalustoauto, toisesta hyökkäyspaloauto lähinnä Pis-

palaa ajatellen. Konetikasauto on uusi-misen tarpeessa, samoin kohta nostolava-auto.

Nostolava-auton hinta alkaa muuten olla jo tähtitieteellinen, lähes 350 000 mk.

Raskaita moottoriruiskuja on neljä, kevyitä ruiskuja 6.»

Radiopuhelin

on joka paloautossa ja sairasautossa.

»Autoasemia meillä on 21, kannettavia 13. Myös sopimuspalokunnilla on radiokalustoa.

Emme ole tyytyväisiä, eivätkä varmaan muutkaan, että uudet kanavajärjestelyt tuovat palokunnille melkoisia

Pispalan sivupaloaseman kalustoa keväällä 1974 (oikealla). — Messukylän »tilapäisen» sivupaloaseman koko autokalusto — yksi hyökkäyspaloauto. Paloasema on huoltoaseman vuokralainen.

Unto Sahramäki, 53, Tampereen palopäällikkö vuodesta 1973.

Tampereen palolaitoksen hälytyskeskus on myös Tampereen aluehälytyskeskus. Oman palokunnan yksiköille annettiin tästä huoneesta viime vuonna 546 palo- tai pelastustehtävää sekä 1 826 sairaankuljetusta.

menoja. Vaikka ostamme tukussa tarvikkeet ja teemme itse työn, tulevat kustannukset olemaan toistakymmentä tuhatta markkaa.»

Sairaan kuljetuksesta

Tampereella huolehtivat palolaitos ja yksityinen sairaankuljetusliike.

»Sairaan kuljettajakoulutuksen järjestäminen on melkoinen pulma tällä hetkellä, kun ei tiedetä kuinka sairaankuljetus tulevaisuudessa järjestetään. Tiedetään vain, että vuonna 1975 sairaankuljetus siirtyy terveyskeskuksen alaisuuteen. Se voi tarkoittaa, että systeemi jatkuu käytännössä entisenlaisena eli palolaitos ja yksityinen hoitavat kuljetukset yhdessä. Se merkitsisi vain muutamaa kuljetusta päivittäin, joten täydellistä sairaankuljetuskoulutusta ei joka miehelle kannattaisi antaa. Viime vuonna meillä oli vain 1 826 sairaankuljetusta, koska suoritamme vain kiireellisiä kuljetuksia. Sairaan kuljettajien pitämistä erillään muusta miehistöstä ei ole Tampereella toistaiseksi harkittu. Sairasautoja on viisi, mutta käytännössä vain yksi tai kaksi on yhtä aikaa liikkeellä.

Yhteistyö yksityisten sairaankuljettajien kanssa pelaa hyvin, meillä on mm. suora pikapuhelinyhteys heidän keskuksensa.»

Tampereen palolaitoksen hälytyskeskus

on samalla Tampereen aluehälytyskeskus.

»Tampereen aluehälytyskeskuksen piiriin kuuluu 13 kuntaa, joista toistaiseksi kolmen hälytyskeskus on yhdistetty Tampereelle. Kunnat ovat Kuru, Ylöjärvi ja Nokia. Viimeinen on kauppalakunta, jossa on vakinainen palokunta. Järjestely sen kohdalla lienee melko harvinainen.»

Öljyvahinkojen

vuoksi hälytyskeskus on ollut ahkerasti työllistetty.

»Viime vuonna oli viitisenkymmentä lähtöä öljyvahingon takia. Tapaukset olivat tosin melko pieniä.

Öljyntorjuntakalusto on koottu siirtolavakontille. Siihen on kerätty kaikki se oletettava kalusto, jota öljyvahingon torjunnassa tarvitaan, mm. puomia 600 m.

Lainaamme auliisti öljyntorjuntakalustoa naapurikunnille. Näin on jo muutaman kerran tapahtunut.»

Palotarkastusten

kohdalla tapahtui merkittävä muutos tämän vuoden alussa.

»Säännölliset talokohtaiset palotarkastukset tehdään nyt joka kolmas vuosi. Tähän saakka ne suoritettiin joka vuosi. Palotarkastukset alkoivat jo tammikuussa ja jatkuivat elokuun puoleen väliin. Kun otetaan vielä huomioon jälkitarkastukset syksyllä sekä loma-ajat, jäi palomestareille vuodessa vain muutama päivä, jolloin oli mahdollista tehdä erikoistarkastuksia, ts. syventyä teollisuuden ongelmiin ja ko-

koontumis-, majoitus- ja muihin vastaaviin tiloihin.»

— Eikö tarkastuskäyntien harveneminen jokavuotisesta kerran kolmessa vuodessa suoritettavaksi ole taaksepäin menoa?

»Kokonaisuuden kannalta on päästy eteenpäin. Henkilöturvallisuuden ja omaisuusvahinkojen kannalta tarkastus voidaan nyt suunnata tärkeimpiin kohteisiin, kun ei aika mene kunnossa olevien talojen tarkastamiseen. Kyllähan jokavuotisilla tarkastuksilla oli oma merkityksensä esim. omakotitalojen kohdalla, autotallit ja kellarit siistittiin ainakin kerran vuodessa, mutta samalla aikaa kului turhaan joillakin uusilla omakotialueilla, joista ei löytynyt mitään huomauttamista. Nyt tarkastus on mielekkäämpää, kun voi keskittyä erikoiskohteisiin. Pistokokeina voidaan tutkia jonkun alueen autotallit ja katsoa ovatko ne todella autotalleja eivätkä esimerkiksi muovivarastoja.

Ehtona säännöllisten tarkastusten suorittamiseen kolmen vuoden väliajoin oli vaatimus huonekaluliikkeiden, apteekkien ja suurehkojen kemikaaliomaymälöiden tarkastamisesta edelleen joka vuosi.

Palotarkastajan virkaa ei kaupungissa vielä ole. Virka kyllä perustettiin vuoden alussa, mutta sitä ei ole voitu täyttää, koska johtosääntöä ei ole vielä hyväksytty.»

Koulutus

isossa vakinaisessa palokunnassa on perustunut paljolti omassa keskuudessa

tapahtuvaan koulutukseen.

»Periaatteessa koko päälystö ja alipäälystö on saanut virkaa vastaavan koulutuksen palo-koulussa ja palo-opistossa.

Miehistön kohdalta koulutus on tapahtunut lähes täydellisesti omassa palokunnassa, koska palo-opiston kapasiteetti ei ole tähän asti riittänyt isojen palokuntien palomiesten peruskoulutamiseen. Nyt on tilanne kuitenkin muuttumassa ja syksystä alkaen on meilläkin mahdollisuus lähettää sinne miehiä. Tästä lähtien uudelle miehelle asetetaan ehdoksi, että hän parin vuoden sisään käy palomiesluokan. Tämä tietysti sillä edellytyksellä, että kaupunginhallitus tulee myöntämään täyden palkan opiskelijalle. Syksyllä alkaen kurssille pääsee palokunnastamme kolme miestä, yksi kustakin palvelusryhmästä.

Palokuntaan tulee vuosittain 4...5 uutta miestä, joiden henkilökohtainen koulutus sitoo aika pitkälle jonkun alipäälystöstä. Jos ja kun heidän peruskoulutuksensa saadaan hoidetuksi opistossa, se helpottaa huomattavasti meidän jatkokoulutustamme.

Päivittäinen koulutuksemme sisältää oppitunnin sekä harjoitustunnin. Oppitunti on aamulla ja harjoitus heti sen jälkeen. Harjoituksissa on pyritty pieniin ryhmiin, jotta jokainen joutuu tarttumaan tehtäviin kiinni eikä jää katsojaksi.»

Tuleva palo- ja pelastustoimilaki

ei suuren kaupunkikunnan kohdalla merkitse isompia muutoksia.

»Tehtävien hoidon kannalta on merkitystä sillä, että pelastustoimen tuleminen lakiin mukaan selventää tilannetta niin yleisön kuin kuntien viranomaistenkin silmissä. Pelastustehtävien vaatimiin kalustohankintoihin saanee myös rahaa helpommin kun asia käsitetään paremmin.»

Tulevaisuudessa

päällimmäisenä ovat uudet sivupaloasemat ja pääpaloaseman nykyaikaistaminen.

»Pääpaloaseman saneeraus suunnitelmat ovat työn alla. Talosta on tarkoitus tehdä nykyaikainen paloasema niin pitkälle kuin se rakenteellisesti on mahdollista, koska kaikki mitä tehdään, tehdään seinien sisällä. Julkisivu täytyy pitää entisenlaisena.

Sivupaloasemista tilanne Messukylän kohdalla alkaa olla kestävä. Tilat ovat ahtaat ja epäkäytännölliset. Asema on ollut »tilapäinen» jo kohta 30 vuotta. Kaupungin pitkän tähtäyk-

jatkuu s. 227

Sopimuspalokunta TAMPEREEN VPK

Viime keväänä 100 vuotta täyttäneen Tampereen VPK:n talo ja autokalusto keuhällä 1974.

Tampereen kaupungin sopimusluontoisena varapalokuntana toimii Tampereen VPK. Tämä viime vuonna 100-vuotiaaksi ehtinyt palokunta on hoitanut varapalokunnan tehtäviä kohta 37 vuotta.

— Sopimus kaupungin kanssa tehtiin lokakuun 1. päivänä 1937, kertoo palokunnanpäällikkö *Aarne Katajamäki*, 64, joka vuonna 1949 valittiin VPK:n päälliköksi ja joka siitä lähtien on yhtäjaksoisesti hoitanut päällikkyyttä. — Sopimuksen mukaan sitoutuu Tampereen VPK tarvittaessa toimimaan sammutus- ja pelastustyössä Tampereen vakinaisen palokunnan apuna ja varana. Hälytyksen saatuaan VPK lähettää noin 10 miestä ja tarpeellisen kaluston määrättyyn paikkaan. Suurpalon tai onnettomuuden sattuessa lähetetään lisää noin 15 miestä. Varapalokunta osallistuu palopäällikön sille määräämään tehtävään palo- tai onnettomuuspaikalla ja noudattaa palopäällikön määräyksiä omien päälliköittensä välityksellä. Kaukoapua annamme sen mukaan kuin kaupungin palopäällikkö tai päivystävä palomestari naapurikunnista tulneiden pyyntöjen mukaan määrää.

— Sopimus määrää myös harjoitusten vähimmäismäärästä ja velvoittaa palokuntaa pitämään luetteloa toimivista miehistä ja esittämään sen vuosittain palopäällikölle.

— Sopimuksen edellyttämiä vaatimuksia ei ole ollut vaikeus täyttää. Olemme hälytyksiin pystyneet lähettämään keskimäärin 20...25 miestä sekä paloautoja ja muuta kalustoa reilusti yli sovitun, kertoo palokunnanpäällikkö *Katajamäki*.

Vain isoja tulipaloja

— Meillä muutamalla isompien kaupunkien VPK:lla on melko erikoinen asema sen vuoksi, että meillä ei ole mitään ns. »omia tulipaloja». Toimiminen varapalokuntana merkitsee hälytystä kaupunkialueella vain sellaisissa tapauksissa, jossa vakainen palokunta ei omin voimin pysy tilanteen herrana. Naapurikuntiin annamme kaukoapua silloin kun kunnan paloviranomainen sitä kaupungin hälytyskeskuksesta pyytää. Apuamme tarvitaan siis vain isommissa paloissa ja suuronnettomuuksissa, korostaa palokunnanpäällikkö *Katajamäki*. — Kuvaavaa tilanteelle on, että emme ole kai ainutkukaan kertaa käyttäneet sammutuksessa sankoruiskua, jolla yhä vieläkin sammutetaan suuri osa kaikista paloista.

Kolme paloautoa

— Kalustohankinnoissamme olemme luonnollisesti ottaneet oman erikoisti-

lanteemme huomioon. On pyritty voimakkaisiin toimintayksiköihin. Autoja hankittaessa on pidetty tärkeänä, että miehiä ja kalustoa saadaan palo- tai onnettomuuspaikalle kerralla paljon. Palokunnalla on tällä hetkellä kaksi säiliöruiskuautoa ja yksi miehistönkuljetusauto, joka kesällä on muutettavissa metsäpalokaluston kuljetukseen. Mahdollisten suuronnettomuuksien sattuessa autoa voidaan käyttää sairaankuljetukseen, ei kuitenkaan muiden kuin lievästi loukkaantuneiden.

— Kolmella autolla kulkee miehiä palopaikalle tarpeen niin vaatiessa yli 30. Vettä kahdessa säiliöautossa on yhteensä 4 500 l. Irto-ruiskuja kolmessa autossa on yhteensä 4 — kaksi raskasta ja kaksi pienoismoottoriruiskua. Autoihin on pakattu 1 1/2" ja 3" letkua noin kaksi kilometriä yhteensä. Paineilmalaitteita on kahdeksat, varapulloja parikymmentä. Muusta kalustosta mainittakoon 3-osaiset vetotikkaat, kevytvahtosinko ja moottorisaha. Meillä on yksi ajoneuvoradio sekä yksi kannettava radiopuhelin. Toista ajoneuvoradiota ja kannettavaa odotellaan. Oma toimintakanava on luonnollisesti sama kuin vakinaisella palokunnalla.

Hälytyksiä vähän

— Koska emme osallistu pikkupalojen sammutukseen, jäävät hälytysluvut vuosittain melko alhaisiksi. Viime vuonna lähtöjä oli 7, joista kolme kaupunkialueelle ja loput naapurikuntiin. Läntisessä naapurikunnassa, Ylöjärvellä, käytiin kolmasti, idässä Kangasalla kerran. Ylöjärven palot olivat metsäpaloja, Kangasalan palo rakennuspalo. Tulipaloista suurin oli huhtikuussa Nekalan teollisuusalueella raivonnut palo (Palontorjunta 1973:5, s. 274... 277, toim. huom.), jossa vahingot olivat noin 2 milj. mk.

Puhelinhälytyksellä miehet kokoon

— Miehistön hälyttäminen perustuu pääasiassa puhelinhälytykseen. Vuonna 1958 toteutettiin järjestelmä, joka tekee mahdolliseksi hälytyksen välittämisen noin 30 puhelimeen yhtäaikaan. Tampereen Puhelinyhdistyksen hoitamien järjestelyin yksi napinpainallus Tampereen palolaitoksen hälytyskeskuksessa välittää hälytyksen mainittuihin 30 puhelimeen. Soitto katkaisee muut puhelut ja on jo äänestä tunnistettavissa. Yhteys on tällöin yksisuuntainen. Palolaitoksen hälytyspäivystäjä toistaa osoitteen useamman kerran. Keskustella hänen kanssaan ei voi, mutta ei ole tarpeenkaan. Samalla hälytyspäivystäjä soittaa pikapuhelimella

Palokunnanpäällikkö Aarne Katajamäki, 64, on toiminut Tampereen VPK:n päällikkönä 25 vuotta.

VPK:n vahtimestarille, joka soittokellolla suorittaa talon sisäisen hälytyksen. Talossa näet asuu 8 palokuntalaisperhettä, joista parhaassa tapauksessa 9 miestä on heti lähtemässä.

— Päiväsaikaan, jolloin kaikki miehet ovat omilla työpaikoillaan, välitetään hälytys Puhelinyhdistykseen, jonka palvelunumeroissa toimivat ryhtyvät suorittamaan hälytyksiä työpaikkojen keskuksiin tiettyjen luetteloiden mukaan.

— Lähtö on nopein iltasaikaan, jolloin omassa talossa on jo miehiä valmiina lähtemään. Päivällä lähtö vie muutaman minuutin, koska hälytyksen välittämiseen kuluu väkisinkin hieman aikaa. Mutta eiväthän suurpaloissa minuutin ja kahden viivästyksellä mitään merkitsekään.

Harjoituksia kerran viikossa

— Harjoituksia pidetään kesäkuukausia lukuunottamatta kerran viikossa. Harjoituspäivämme on tiistai: klo 18.30 on kalustoharjoitus, oppitunti, luento tai elokuvaesitys, klo 20 lento-palloa.

— Tämän kevään koulutusohjelmasta voisi mainita seuraavia aiheita: palokuntien radiopuhelinliikenne, palokunnan pelastustoiminta, ensiaputieto ja -taito, käsiammuttimet, savusukellus, harjoitus talviolosuhteissa, kolme palokunta-aiheista elokuvaa ja henkilökohtainen tietokilpailu sekä kalustokilpailu. Hiihtokilpailutkin on pidetty.

— Erikoisuutena mainittakoon tämän kevään tilanneharjoitus, josta muodostuikin yllättäen tosi tilanne. Olimme juuri lähdössä naapurikuntamme Pirkkalan alueelle järjestämäämme harjoitukseen, kun saimme palohälytyksen. Ja osoite oli: Eerolan tila, Pereen alue, Pirkkala, eli vain muutaman sadan metrin päässä aiotusta harjoituspaikasta oleva rakennus.

Tulevaisuudesta

— Pelkkään talkoohenkeen perustuvan vapaaehtoisen palokuntatyön tulevaisuus ei näytä erityisemmän lupaavalta. Yhä enemmän on näkyvissä »raha ratkaisee» -ajattelua näissäkin ympyröissä. Oman palokuntani kohdalla asiat ovat sujuneet kovinkin myönteisesti, koska miehiä on riittänyt toimintaan mukaan ilman, että harjoituksista ja hälytystunneista olisi maksettu korvauksia. Tampereen VPK:n kohdalla on kysymys melko isosta yhdistyksestä, joka voi antaa jäsenilleen muutakin toimintaa kuin vain harjoituksia ja hälytyksiä. Monessa VPK:ssa on tilanne tänään sellainen, että korvaukset ovat välttämättömiä toiminnan jatkumiseksi.

— Tosiasia kuitenkin on, että vapaaehtoisten palokuntien toimintaa tarvitaan Suomessa vielä kauan. Varsinkin pienten kuntien talous ei parhaimmillaankaan kestä kuin muutamman päätoimisen miehen palkkaamisen. Pari—kolme miestä ei vielä sammuttavaa ja pelastavaa palokuntaa muodosta, vielä pitkään tarvitaan sellaisia koulutettuja miehiä, jotka voidaan kutsua apuun ne 1... 20 kertaa vuodessa, kun palokuntaa tarvitaan.

— Vaikka turhahan on vielä puhua edes kahdesta tai kolmesta päätoimisesta kun joka kunnassa ei ole vielä yhtäkään päätoimista palohenkilöä. Olisi totta vie jo aika löytyä se ministeriön sokkeloihin eksynyt ehdotus laiksi palo- ja pelastustoimesta. Sellaisenaan toteuttamiskelpoinen esitys on kulkenut laatikosta toiseen ja ilmeisesti nyt lukittu valtiovarainministerin pöytälaatikkoon. Avaimen löytäminen vaatii ilmeisesti palokuntien apua, tuumii palokunnanpäällikkö Aarne Katajamäki.

□
Käännä

— Kun joskus pääsen eläkkeelle, kirjoitan palotarkastajan muistelmat. Tässä hommassa kun täytyy olla koulutus eläinlääkäristä avioliittoneuvojaan, sanoo Vesilahden palopäällikkö Toivo Teeri, 51, (vasemmalla). Vesilahden VPK:n päällikkö Olavi Kortteisto uskoo asian olevan näin.

VESILAHTI

on 3 200 asukkaan maalaiskunta Hämeen läänin länsiosassa. Kunnan pinta-ala 307 km², josta metsää valta-osa, 244 km². Kiinteistöjen lukumäärä on noin 1 700. Näistä maatalouskiinteistöjä on n. 900. Kunta on tyypillinen maatalouspitäjä, sillä teollisuuslaitoksia on vain yksi, meijeri. Huviloita on huomattavan paljon, lähes 700. Kunnan alueella on 46 järveä tai lampea.

Vesilahti on huomattavan syrjässä valtateistä, joten läpikulkuliikennettä ei juurikaan ole, hieman puutavaran ajoa. Kesäisin huvila-asukkaat vilkastuttavat henkilöautoliikennettä. Kunnassa ei ole päälystettyä tietä kuin 20 km. Tieyhteydet muutoinkin ovat hankalat laajoista metsä- ja vesialueista johtuen.

Palokuntia

kunnassa on kaksi. Sammutussopimus on tehty Vesilahden kahden VPK:n kanssa. Vesilahden VPK:n paloasema on kirkonkylässä ja Länsi-Vesilahden VPK toimii Narvassa. Kunnalla on sivutoiminen palopäällikkö-väestönsuojelupäällikkö, maanviljelijä Toivo Teeri, 51. Kuluva vuosi on hänen 6. toimintavuotensa. Myymäläauton hoitaja-kuljettaja Olavi Kortteisto, 40, toimii kahdeksatta vuotta Vesilahden VPK:n päällikkönä. Länsi-Vesilahden palokunnanpäällikkö Mauno Vikman on ollut palokuntansa johdossa vuodesta 1948 eli 26 vuotta. Molemmat palokunnat on perustettu 1930-luvulla, nuorempi Vesilahden VPK 1936.

Molempien sopimuspalokuntien yhteinen, toimivien miesten lukumäärä on 40. VPK:t omistavat osan palokaluksista. Kunnalta sekä palosuojelurahastolta on saatu avustusta raskaamman kaluston hankintaan.

Keskustelimme kauniina maaliskuuisena lauantaipäivänä Vesilahden palotoimesta kirkonkylän paloasemalla. Haastateltavina olivat palopäällikkö Toivo Teeri ja palokunnanpäällikkö Olavi Kortteisto (jäljempänä TT ja OK).

Hälytyksiä

ei viime vuonna Vesilahdella kovin monta ollut. TT: »Suurin hälytysmäärä vuodessa on ollut 13, keskimääräinen luku on 6—7. Viime vuonna hälytyksiä oli ennätysmäisen vähän, vain kolme. Yllättävintä oli, ettei metsäpaloja ollut ainoatakaan, vaikka huvilarannoilla on kesäviikonloppuisin pari-kolmetuhatta lomanviettäjää. Täysi tunnustus, että ovat hoitaneet makkara- ym. valkeansa hyvin.»

Mitään suurpaloa ei Vesilahdessa ole milloinkaan sattunut. Suurimpana vaarana ovat olleet viljankuivurit.

TT: »Viljankuivurit ovat melkoinen paloriski syksyisin, kunnassa on toista sataa kuivuria. Täytyy kuitenkin sanoa, että uudet määräykset viljankuivaamoista ovat saaneet paljon hyvää aikaan. Siinä on turvallisuusnäkökohdat huomioitu tehokkaasti. Huolellinen kuivurinhoitaja pystyy eliminoimaan palomahdollisuudet lähes tyystin.»

Kalustoa

Vesilahden sopimuspalokunnilla on tyydyttävästi. Molemmilla paloasemilla on Ford F 620 paloauto vuosimallia —55, hankintavuosi —57. Länsi-Vesilahden VPK:lla on lisäksi Land Rover vm —69. Kummassakin »hopassa» on 1 200 l:n vesisäiliö, Esa 20 moottori-

ruisku ja paineilmalaitteet. Lisäksi kummallakin VPK:lla on Kääpiö-Esa. Letkua on yhteensä n. 2 km. Kevytvaahotosinkokin löytyy, varsinaista erikoiskalustoa ei ole.

OK: »Miehistöauton hankinta on edessä, koska molempien säiliöautojen miehistötila tahtoo peittyä erilaisesta kalustosta.»

TT: »Pelastustyövälineiden puute on huutava. Jotain Luumäen onnettomuutta ajatellen meiltä puuttuu lähes kaikki tarvittava välineistö. Toiseksi autojen säiliökapasiteetti on varsin vähäinen, 2 400 l yhteensä. Viime vuoden puolella vedenkuljetustilanne parani huomattavasti, kun saimme kunnalta määrärahoja pikaliitinventtiilien hankkimista varten. Näitä venttiileitä asennetaan kunnassa oleviin vedenkuljetukseen sopiviin säiliöautoihin. Tällä hetkellä on pikaventtiili yhdessä paikkakunnan liikennöitsijän autossa, jossa on 9 000 l:n säiliö. Toinenkin auto on tiedossa ja menetelmää on tarkoitus käyttää aina kun sopiva ajoneuvo löytyy. Metsäpalotilanteissa on joskus jouduttu pyytämään TVL:n säiliöautoja. Suunnitteilla on myös, että molempiin nykyisiin autoihin rakennettaisiin 2 500 l:n säiliö ja osa kalustosta kuljettaisiin muilla ajoneuvoilla.»

Vaikka kunnan alueella on 46 järveä tai lampea, ovat vedensaantivaikeudet usein suuria. Kunta on laaja ja tiettömiä metsäalueita on neliökilometreittäin.

TT: »Varsinaisia merkittäviä vedentottopaikkoja, sellaisia jossa vedensaanti on rajaton, on vain neljä. Siksi alettiin etsiä sopivia paikkoja varastovesialtaiksi. Palotarkastusten aikana katse- lin isäntien kanssa sopivia ojien ja läh- teiden notkelmia, joihin pienin kustan-

Vesilahdessa toimii kaksi sopimuspalokuntaa. Toinen on Vesilahden VPK, jonka paloasema sijaitsee kirkonkylässä (vas. kuva). Länsi-Vesilahden VPK:n toimipaikka on kunnan toinen keskus, Narva. Palokunnan päällikkönä toimii Mauno Vikman (edessä), varapäällikkönä Olli Lundán (takana oikealla).

nuksin voisi kaivauttaa muutaman kymmenen kuution altaan. Kun kunta on myöntänyt 100...150 mk kaivupalkkaa allasta kohti, on kunnan alueelle luonnon vesipaikat mukaanlukien syntynyt jo yli 40 käyttökelpoista vedenottopaikkaa.»

Hälytysjärjestelmä

on pikku kunnalle tyypillinen. Hälytyskeskus on kirkonkylän paloasemalla ja miehistö saadaan kokoon sireeni- tai puhelinhälytyksin. Hälytyskeskuksessa on jatkuva päivystys.

OK: »Päivisin puhelinta päivystää yleensä vaimoni, koska itse olen oman työni vuoksi päivät liikkeellä. Hälytyspuhelin voidaan yhdistää myös naapurikauppaan ja näin menetellään, kun puhelimen luota joudutaan tilapäisesti poistumaan. Palkkio kunnan hälytyskeskuksen hoitamisesta on 100 mk/kk. Viikonloppuisin ei puhelinta luonnollisestiikaan voi yhdistää suljettuna olevaan kauppaan, vaan jomman kumman meistä on oltava aina puhelimen vieressä. Kulohälytystilan aikana on tehostettu päivystys ja tällöin päivystyksestä maksetaan tuntipalkkaa.»

TT: »Nykyinen hälytysjärjestelmä on osoittautunut hyväksi, emmekä me tällä hetkellä tunne erityisemmän suurta kiinnostusta alueelliseen hälytysjärjestelmään siirtymiseen. Viime vuonna tuli lääninhallituksesta esitys, että Vesilahden kunnan pitäisi mitä pikimmin ryhtyä toimenpiteisiin hälytysjärjestelmän liittämiseksi Tampereen aluehälytyskeskuksen yhteyteen. Neuvotteluja lääninpalotarkastajan ja aluepalopäällikön kanssa on käyty, mutta en katso muutosta tarpeelliseksi ennen kuin on pakko. Asiat ovat paljon kuntakohtaisia, ei aluehälytyskeskusjärjestelmä luonnu joka kuntaan yhtä luontevasti.

Isot teollisuuskunnat hyötyvät maksuperusteista, jos ne perustuvat asukasluvuun. Jos aluehälytyskeskuksen ylläpitokustannuksia peritään, maksun pitäisi perustua todellisiin hälytyslukuihin eikä asukasluvuun.»

OK: »Hälytysvalmius tällä hetkellä on 2—3 minuuttia. Lähemme paloautolla vaikkapa vain parin kolmen miehen vahvuisella ryhmällä, koska suurin osa tulee omia ajoneuvojaan käyttäen palopaikalle.»

Radiopuhelimet

ovat laajassa ja harvaan asutussa kunnassa välttämättömiä.

TT: »Vesilahden palokunnilla on neljä kannettavaa radiopuhelinta. Ajoneuvotukiasema on hälytyskeskuksessa ja Länsi-Vesilahden VPK:n Land Roverissa on ajoneuvoradio. Kannettavista Vesilahden eli kirkonkylän VPK autossa on kaksi, Länsi-Vesilahden autossa yksi ja itselläni yksi. Oma toimintakanava on sama kuin Tampereen palolaitoksella, posti- ja lennätinhallitus ei meille omaa antanut.

Tänä vuonna hankittiin VSS:n käyttöön 1 kannettava radiopuhelin, joka kulohälytystilan aikana annetaan Krääkkiön kulonvalvontatornin tähtytystäjän käyttöön. Torni sijaitsee Vesilahden eteläosassa.

Koska itse asun noin 25 km:n päässä kirkonkylän paloasemalta, saatan palopaikasta riippuen ehtiä paikalle montakin minuuttia myöhemmin kuin ensimmäinen sammutusmiehistö, joten radion avulla olen tietoinen tilanteesta ja voin vaikka määrätä hälytettäväksi voimia ennen kuin olen itse paikalle ehtinytkään.»

Sairaankuljetusta

ei kunta ole itse pystynyt järjestämään.

TT: »Sairaankuljetus perustuu naa-

purikuntien sairaankuljetuspalveluihin. Avun tarvitsijan olinpaikasta riippuen lähin sairausauto on joko Tampereella, Nokialla tai Toijalassa, jossakin tapauksessa Vammalassakin. Yleensä auto tilataan Pirkanmaan sairausautokeskuksesta Tampereelta. Tosi on, että apu nopeimmillaankin kestää kymmeniä minutteja. Vesilahden kokoinen kunta ei missään tapauksessa pysty yksin kustantamaan sairaankuljetusta. Toivottavasti uuden palo- ja pelastustoimilain tunteen kintien yhteistyön puitteissa tähänkin asiaan voidaan lähivuosina saada parannusta.»

Öljyvahinko

Vesilahden teillä tai vesistöissä on kummankin palomiehen painajainen.

OK: »Ei ole öljyvahinkoa sattunut ja hyvä onkin, sillä sitä varten meillä ei olisi kuin »muutama kumikinnas».

TT: »Toivottavasti ei öljyvahinkoa todellakaan sattuisi meidän mäkisillä ja talvisin liukkailla teillämme. Mitään varsinaista öljyntorjuntakalustoa meillä ei ole, vaikka sellaisen hankkimiseen olen määrärahaa anonut. Tälle vuodelle tuli 500 mk, mutta se ei mihinkään riitä. Sen verran on kuitenkin saatu aikaiseksi, että muutamat maanviljelijät ovat pyynnöstäni lupautuneet varastoimaan kuivikkeena käyttämäänsä turvepehkuu särkeihin ja luovuttavat sitä pyytäessäni. Tampereelta tai Lempäälästä on öljyonnettomuuksissa apua pyydettävä. Onneksi Vesilahdella ei kovin paljon ole läpikulkuliikennettä, joten säiliöauto-onnettomuuden riski on melko pieni. Melkoisia määriä öljyä tämänkin kokoisessa kunnassa käytetään, sillä tälläkin hetkellä kunnan omissa varastoissa on toista miljoonaa litraa öljyä.»

Metsäpalot

muodostavat Vesilahden kaltaisessa metsävaltaisessa kunnassa suuren paloriskin.

TT: »Meillä on viime vuosien kuumina kesinä ollut melkoista onnea, koska metsäpalojen määrä on jäänyt pieneksi. Metsäpalojen varalta olen jakanut kunnan 14 sammutuspiiriin. Kullakin sammutuspiirillä on sammutusjoukkue ja sillä johtaja sekä varamies. Sammutuspiirit noudattavat koulupiiriin tai kulmakuntien rajoja. Kunnan asukkaat 18 ikävuodesta 50:een on kortistoitu ja heille on lähetetty tiedotus, että he ovat veloitettuja saapumaan tiettyyn paikkaan, jos heille palohälytys tulee. Samoin heidän sammutuskäyttöön sopiva kalustonsa, mm. moottorisahat, on luetteloitu.

Sammutusjoukkueiden johtajat ovat etupäässä maanviljelijöitä. Heillä ei ole sen kummempaa koulutusta kuin joka keväiset palaverit, joissa sammutussuunnitelmat käydään läpi. Joitakin karttarajoituksia on pidetty.

Kunnan laajuudesta johtuen eivät hälytys sireenit tavoita läheskään kaikkia kuntalaisia. Metsäpalon sattuessa normaalin palohälytyksen lisäksi suoritetaan alueen sammutuspäällikön hälyttäminen puhelimella. Sammutuspäällikkö puolestaan kutsuu sammutusjoukkueensa kokoon joko puhelimella tai lähtien välityksellä. Joukkue kokoontuu määrättyyn paikkaan mukanaan moottorisahojat, kirveitä, hakkuja jne. Systemi on osoittautunut hyväksi, metsäpaloihin on saatu paljon sammuttajia. Kuntalaiset ovat ottaneet asian omakseen.

Kunnan alueella sijaitsevan kulovalvontatornin tähtystäjä huomaa yleensä metsäpalon alut niin aikaisessa vaiheessa, että palo ei ehdi kehittyä laajaksi, vaan saadaan usein rajoitettua hosiä käyttäen ja pienellä vesimäärällä.»

Väestönsuojelun

ja palotoimen yhteistyö sujuu hyvin, onhan kunnan palopäällikkö myös väestönsuojelupäällikkö.

TT: »Väestönsuojelumäärärahoilla hankittua normaaliajan kalustoa on annettu palokuntien käyttöön. Esimerkiksi yhden paineilmalaitteen on sijoitettu palokalustoon.

Edellä mainittua sammutuspiirijärjestelmää olen kaavaillut nivellytettäväksi väestönsuojelun omatoimiseen suojeluun siten, että sammutusjoukkueitten johtajat toimivat samalla suojeluksikköjen johtajina. Näen väestönsuojelun sellaisena toimintana, jota ei ole perustettu vain atomisodan varjon tähden, vaan jolla on oma merkityksensä normaaliajan pelastustoimintana ja jonka pitäisi automaattisesti niveltä palokunta- ja pelastustoimeen.»

Vesilahden hälytyskeskus sijaitsee kirkonkylän paloasemalla. Hälytyspäivystäjänä toimii Vesilahden VPK:n päällikön vaimo, rva Kortteisto.

Palotarkastuksia

suoritetaan osan kiinteistöistä kohdalla joka vuosi.

TT: »Maatalouskiinteistöt ja pääosa kesähuviloista tarkastetaan kerran vuodessa. Ylimääräisiä tarkastuksia on suoritettu kunnalliskodissa, joka onkin Vesilahden ainoa huoltolaitos sekä huvipaikoilla. Myös viljankuivureilla on suoritettu syksyisin yllätystarkastuksia.

Minulla on hyvät mahdollisuudet valvoa rakennustoimintaa kunnassa. Osallistun kunnanhallituksen jäsenenä rakennuslautakunnan kokouksiin ja tällöin tarkastan kaikki rakennuspiirustukset sekä annan niistä lausuntoni.

Rakentaminen on Vesilahdella suhteellisen vilkasta, mm. viime vuonna myönnettiin yli 100 rakennuslupaa, pääasiassa kesähuviloille.

Myös nuohoustoimen valvonta kuuluu palopäällikön tehtäviin. Kunnassa on kaksi nuohoojaa.»

Sammutuskorvauksena

saavat molemmat VPK:t vuosittain 3 000 mk. Vesilahden kunnan palotoimen kustannukset ovat tällä hetkellä 30 000...35 000 mk, joka on noin 1 % kunnan kokonaisbudjetista.

OK: »Toiminta Vesilahdella on täysin talkoohenkistä, mitään palkkioita ei ole.»

TT: »Tämä onkin suuri epäkohta. Miehillä ei makseta minkäänlaista korvausta sen paremmin harjoituksista kuin sammutus- ja pelastustunneista. Naapurikunnista mm. Lempäälässä harjoitus- ja sammutustunneista maksetaan ja niin kai jo lähes joka paikassa. Meillä Vesilahdella työ perustuu liikaa talkoohenkeen.»

OK: »Nuoremmalle jäsenistölle täytyy nostaa hattua, kun ovat henkeen ja vereen mukana.»

Harjoituksia

Vesilahden palokunnat pitävät melko harvoin.

OK: »Vesilahden eli kirkonkylän VPK pitää harjoituksia melko harvoin. Useimmat niistä on kesällä. Harjoituksissa käy viitisentoista miestä kerralla. Talvisin ei harjoituksia ole säännöllisesti.

TT: »Kesäiset tilanneharjoitukset ovat vetäneet joukkoa kovasti mukaan. Etenkin nuorempien jäsenten kohdalla innostus on ollut suurta. Näitä märkäharjoituksia on järjestetty jo aikaisemmin mainituilla, eri puolilla kunnostuilla vedenottoaikoilla.»

Koulutusta

palokoulun tai palo-opiston kursseilla ovat saaneet sekä kunnan palopäällikkö että Vesilahden VPK:n päällikkö. Toivo Teeri on käynyt maalauskuntien palopäällystön peruskurssin 1969 ja maalauskuntien palotarkastajakurssin 1970. Takana on myös joukko lyhyempiä kursseja. Olavi Kortteisto oli haastattelua tehtäessä viikonloppulomalla maalauskuntien palopäällystökurssilla.

TT: »Miehistön koulutus on ollut melko vähäistä. Muutamille savusukellus- ja konemieskursseille on Vesilahdeltakin osallistuttu.»

Uudelta lailla

vesilahtelaiset odottavat paljon.

TT: »Vesilahden kantokyläluokka aleni kolmesta kahteen, joten valtionavun osuus olisi suuri. Uusien velvoitteiden mukana kävisivät monet kalusto- ja materiaalihankinnat helpommiksi, kun olisi mihin vedota. Pienessä maalauskunnassahan ei asioita juuri etukäteen saa hoidettua vain sillä perusteella, että palopäällikön mielestä jokin asia pitäisi olla toisin. Heti kysytään mikä määrää tekemään niin.

Paperisota on nykyään suuresti lisääntynyt. Sen lisäksi että olen palolautakunnan sihteeri, joudun laatimaan usein erilaisia lausuntoja ja kirjelmiä eri asioiden yhteydessä.

UNOHTAKAA ARKI

Itsenäisyydenk. 1, p. 33144
Rautainen meno joka ilta
03:een kahdessa kerrok-
sessa. Alakerran disco-
tunnelissa tosikuumaa
jytämusaa 21 vuotta täyttä-
neille. Yläkerrassa herku-
tellaan hyvällä ruoalla ja
tanssilla viihtyisässä
ympäristössä.

Tanssia aamusta yömyö-
hään. Aamutanssit lauan-
taisin klo 05. Päivätanssit
arkisin klo 10 ja pyhisin
klo 12. Joka päivä 3 orkes-
teria tanssia vauhditta-
massa. Kaijakassa ovat
kaikki sinuja.

Herkkusuiden kohtaus-
paikka keskellä kuumaa
kaupunkia Tammerkosken
rannalla. Pystybaari suo-
sittu virkistätymispaikka
kesällä ja talvella. Salin
puolella keittiömestari
valmiina täyttämään
toiveenne tunnetusti
hyvillä herkuilla.

TL-RAVINTOLOISSA TAMPEREELLA

Maalaiskunnan näkökulmasta katsoen lain ehkä tärkein tulos olisi maalaiskunnan palopäällikön viran päätoimisuus. Sivutoimisen palopäällikön aika ei millään riitä, kun jo palotarkastuksissakin menee toista tuhatta tuntia vuodessa. Toimi on kovasti monipuolistunut ja kentältä tulee kymmeniä, ehkä satoja puheluja ja kaikkiin pitäisi pystyä vastaamaan. Velvoitteet lisääntyvät ja antavat töitä, esim. pelkästään viime vuoden aikana annettujen määräysten ja asetusten takia on joutunut soittamaan kymmeniä puheluja.»

Tulevaisuus

ei Vesilahden sopimuspalokuntien kohdalla näytä kovin valoisalta — muuttoliike vie nuoret isompiin kuntiin.

TT: »Jos tällä vauhdilla mennään, että kunnan väkiluku vähenee toista sataa joka vuosi, meiltä loppuu sopimuspalokuntien henkilökunta, jos tal-
koohenki on ainoa koossapitävä voima. Jos Vesilahden muuttoliike saataisiin pysähtymään ja nuoriso saataisiin paremmin jäämään, vpk:t voivat ja pystyvät toimimaan, mutta ei ihan pelkillä talkoovoimilla. Kyllä palkkiot pitäisi saada kuvaan mukaan varsinkin kun pelastustoiminta tuo lisää työtä.» □

TAMPEREEN . . . sivulta 219

sen suunnitelmassa paloasema Messukylän suuntaan, Linnainmaalle, pitäisi valmistua 1975. . . 76. Eteläiselle Tampereelle, Hervantaan, on kohoamassa voimakas esikaupunki, josta lyhyehkön ajan kuluessa arvellaan tulevan yli 40 000 tamperelaisen asuntoalue. Tanne on paloasema suunniteltu perustettavaksi 1979. . . 80, jolloin asukasluku on noin 25 000.

Nykyisistä sivupaloasemista Pispala puolustaa edelleen paikkaansa.»

Tietokone

on mukana Tampereen palolaitoksen tulevaisuuden kuvassa.

»Kaupungilla on paljon kiinteistöjä, joissa on öljylämmityslaitoksia. On ajateltu kytkeä kaupungin kaikki valvonnat yhteen ja hankkia tietokone. Siihen kytkettäisiin samalla myös palolaitoksen hälytyskeskus. Koska tietokone vaatii tasaisen lämmön ja kosteuden, on todennäköinen sijoituspaikka maanalainen luola. Pääasemalla käynnissä olevat saneeraussuunnitelmat ovat hälytyskeskuksen kohdalla kesken kun ei varmuudella tiedetä jääkö se aseman yhteyteen vai siirretäänkö se muualle.»

Tietokoneille ja tytöille

pitäisi palolaitoksen piirissä antaa enemmän tehtäviä.

»Päivittäinen hälytysvahvuus on 1940-luvusta pienentynyt viidellä. Sitä on vaikea uskoa mutta niin on. Työaikojen lyhentyessä ei miesmäärä ole lisääntynyt samassa suhteessa. Nykyisin yksi palomies päivää kohti merkitsee neljän miehen palkkaamista, joten on selvää, että uusien vakanssien saaminen on kiven alla. Tulevaisuudessa tietokoneille ja naisille pitäisi antaa palolaitoksen piirissä enemmän työtä, jotta kaikki raavaat miehet voitaisiin sijoittaa hälytys- ym. pöytien takaa varsinaiseen sammutus- ja pelastustööhön.»

Valistus ja neuvonta

on alue, jossa palopäällikkö Sahramäen mielestä olisi paljon tehtävää.

»Palokunnissa pitäisi olla päätoimisia tiedotusmiehiä ja koulutusohjaajia, jotka voisivat millä hetkellä hyvänsä lähettää neuvomaan kuntalaisia, näyttämään kuinka käsisammuttimia käytetään, pitämään pikku oppitunteja kouluissa ja työpaikoilla, jne. Se olisi työtä joka kantaisi hedelmää. Tampereella tiedotustoiminnan järjestämistä pohditaan parastaikaa.» □